

Scoutings historia

Baden Powel

*Strax efter att Lord Robert Baden-Powell hade publicerat boken **Scouting for Boys** år 1907 startade denna redan mycket berömda brittiske general scoutrörelsen för att omsätta sina visioner i praktiken.*

Intresset för scouting var stort. Redan 1910 var scoutrörelsen den största ungdomsrörelsen i Storbritannien. Alldeles särskilt stor var entusiasmen bland den övre medelklassen i städerna. Detta trots att Baden-Powell ursprungligen hade tänkt sig scouting som en fritidsaktivitet för alla pojkar oavsett klassbakgrund. En stor del av scoutings popularitet bland de vuxna kan förstås utifrån den utsatta situation, som Storbritannien befann sig i vid 1900-talets början. Storbritannien upplevdes vara på väg att förlora sin världsledande position, då länder som USA och Ryssland hade börjat få ett ökat inflytande på den utrikespolitiska arenan. Detta samtidigt som såväl arbetarrörelsens organisering som kampen för kvinnoemancipation av vissa ansågs orsaka social oro och splittring.

Baden-Powells uppmaning till nationell resning genom ett klassutjämnande fostringsprojekt av pojkar tycktes kort sagt erbjuda ett svar på den passivisering av den brittiske mannen som oroade många.

Genom ett direkt och pojkromantiserande tilltal, som gav utrymme för både lek och allvar, lyckades dock Baden-Powell i **Scouting for Boys** även inspirera den uppväxande generationen. Boken är ett mycket excentrisk verk som exempelvis innehåller övningar i iakttagelseförmåga, sedelärande berättelser, utläggningar om samhället, scoutteknik, anekdoter från vildmarksäventyr samt utförliga

instruktioner i allt från hygien, matlagning och kroppshållning.

Det Baden-Powell ville uppnå med scouting var att pojkar, genom karaktärsdanande lek och arbete i naturen tillsammans med jämnåriga under parollen "learning by doing", skulle fostra sig själva och varandra till aktiva och ansvarstagande samhällsmedborgare. Medborgare som dels alltid var redo att stå i närsamhällets tjänst, dels var redo att förbli lojala mot nationens överordnade intressen.

Betonandet av pliktuppfyllelse gentemot andra innebar också att scouten skulle tränas i att så stor utsträckning som möjligt alltid kunna klara sig själv. Som hjälp i strävan mot målet att bli goda scouter fanns scoutlagen i vilken olika aspekter av scoutideologin sammanfattades punktvis.

Ett skeende Baden-Powell inte hade förutsett var de tusentals flickor runtom i Storbritannien som också ville scouta. I samband med en scoutuppvisning i London 1909 överraskades Baden-Powell av en grupp flickor i hemgjorda scoutuniformer. Efter denna händelse påbörjades arbetet med att upprätta en separat organisation för scoutflickorna, som vid det laget döpts om till **girl guides**.

I utformandet av scoutverksamheten för flickor betonades nästan uteslutande flickans blivande uppgifter som hustru och mor. Denna anpassning handlade både om att inte väcka anstöt hos allmänheten och om att reservera scouting som ett maskulint kodat äventyr för pojkar.

Ebbe Lieberath

Ebbe Lieberath examinerades som gymnastikdirektör 1899, var verksam som sådan vid Östra Realskolan i Göteborg från 1902 och vid Högre latinläroverket 1905-1918. Han blev underlöjtnant 1894 vid Västgöta regemente, löjtnant 1896, kapten 1906 och major på reservstat 1917. Avsked 1921. Han var ledamot av Svenska gymnastikförbundets styrelse 1912-1917 och ordförande i Stockholms gymnastikförbund 1919-1934. Vid olympiska spelen 1912 i Stockholm ledde han den svenska elitgymnasttruppen.

Ebbe Lieberath var son till överinspektör Viktor Vilhelm Lieberath och Hedvig Lieberath, född Kindgren. Han gifte sig 1900 med Hulda Munck af Fulkila (1877-1940), dotter till kapten Eugen Munck och Gerda Munck, född Pettersson.

Scouting

Lieberath var gymnastiklärare i Göteborg, då han under en båtresa i skärgården fann ett exemplar av Scouting for Boys av Robert Baden-Powell. Hur Lieberath kom i kontakt med boken råder det delade meningar om. En version gör gällande att den låg på ett bord i salongen ombord. Lieberath ska ha slagit sig ner och börjat läsa boken och blev på så sätt inspirerad att testa scouting i Sverige. Den andra och till synes mer slumpmässiga versionen går ut på att han satt och sov ombord på båten i skärgården, då boken ska ha fallit ned i hans knä. **Lieberath översatte Scouting for Boys till svenska 1909.**

Han bildade den första organiserade scoutkåren i Sverige, Riddarpojarna i Göteborg. Samtidigt startade Lieberath tidningen Var Redo som ett gemensamt organ för den svenska scoutrörelsen. Tidningen överlevde dock endast ett halvår. Tack vare hans översättning av boken och personliga propagerande spred sig scoutings idéer i Sverige.

Lieberath var med och grundade Sveriges Scoutförbund på hotell Kronprinsen i Stockholm 1912. Förbundet var inte det första scoutförbundet i Sverige, det var KFUM:s scoutförbund, men var det första organisationsfria förbundet. Lieberath var scoutchef för Sveriges Scoutförbund under många år.

År 1920 tilldelades han som första person svensk scoutings högsta utmärkelse Silvervargen.

Det finns en missuppfattning att Lieberath inte var först med att introducera scouting i Sverige. Emil Winqvist som kom att verka hos KFUM anses varit före,

eftersom han hade en ungdomsklubb i Spånga. Denna hade en mer allmänt friluftsinriktad verksamhet och Winqvist har själv skrivit att han kom i kontakt med scouting först 1910.

Lieberath gav ut egna handböcker i scouting, men även ett trettiotal ungdomsböcker, exempelvis Klämmiga pojkar (1924).[4]

Ebbe Lieberathsgatan i stadsdelen Krokslätt i Göteborg, namngavs 1946 till minne av Ebbe Lieberath som tillbringade sin barndom i stadsdelen.[5]

Systemsonen till Ebbe Lieberath, den då 13-årige Allan Evers, fick i januari 1915 mottaga scoutrörelsens finaste utmärkelse Guldkorset för att vid tre tillfällen ha räddat personer från drunkning, med fara för sitt eget liv.[6]

Han var en skicklig tecknare och försåg sina egna böcker med illustrationer dessutom illustrerade han W Planting-Gyllenbågas bok Anteckningar om Västgöta regemente 1904[7].

Ett scoutmonument i Slottsskogen i Göteborg

Scoutmonumentet är ett monument över grundaren av scoutrörelsen i Sverige, Ebbe Lieberath, och scoutrörelsens 50-års jubileum. Monumentet invigdes i samband med Sveriges Scoutförbunds årsstämma den 14 november 1959 som hölls i Göteborg. Göteborgs kommun hade för ändamålet upplåtit en vacker plats på södra Malmgårdsåsen i Slottsskogen.

Monumentet består av ett stort stenblock i gnejs som väger ca 5000 kg och som hämtats från platsen där Ebbe Lieberath föddes. Blocket vilar på tre mindre stenar och omges av en stor samling små stenar från olika kårer i Sverige.

Scoutkåren, som bildades av Bengt Dahlin och komministern André Östlund i Korpilombolo 1959, sände också en sten till monumentet. Den lär fortfarande kunna hittas där med inskriptionen "Korpilombolo".

Scoutkåren i Korpilombolo vid en samling år 1960. Bengt Dahlin längst till vänster leder mötet.

Verksamheten bedrevs mest utomhus då vi inte hade några lokaler.

Det stämde ju med Baden Powels intentioner att: *"Pojkar, genom karaktärsdanande lek och arbete i naturen tillsammans med jämnåriga under parollen "learning by doing", skulle fostra sig själva och varandra till aktiva och ansvarstagande samhällsmedborgare."*

Scoutkåren avvecklades tyvärr då Bengt flyttade söderut 1962.

Scouting i Sverige

Nyheten om scouting spred sig även snabbt över världen. **År 1912 grundades Sveriges Scoutförbund (SS) på initiativ av major Ebbe Lieberath** efter att scouting uppstått spontant på flera olika platser runtom i landet. Precis som i Storbritannien började även svenska flickor att ägna sig åt scouting efter att de fått tag Scouting for Boys. Den första vuxenledda och mer organiserade versionen av flickscouting uppstod på flickskolan Wallinska skolan i Stockholm där tre lärarinnor ställde upp som ledare. På initiativ av dessa grundades därefter Sveriges Flickors Scoutförbund (SFS) 1913 och gymnastiklärarinnan Emmy Grén-Broberg valdes till flickscoutchef.

I hundra års tid har scoutrörelsen sedan dess försökt erbjuda barn och ungdomar en rolig och meningsfull fritidsaktivitet, som å ena sidan söker värna om Baden-Powells ursprungliga visioner och å andra sidan kan appellera till såväl barn och vuxna i en föränderlig samtid. En av de största förändringar som svensk scouting genomgått är samgåendet mellan Sveriges Flickors Scoutförbund och Sveriges Scoutförbunden år 1960. I och med grundandet Svenska Scoutförbundet organiserades flick- och pojkscouter i ett och samma förbund. Verksamheten upphörde strax därefter att vara könssegregerad.

Mer Svensk Scouting

Historia

Scouting infördes i Sverige 1909 av gymnastikläraren Ebbe Lieberath, som efter att ha översatt Scouting for Boys grundade scoutkåren Riddarpojkarna i Göteborg våren 1909. KFUMs resesekreterare Emil Winqvist, lär ha fått kännedom om Scouting for Boys 1910 och i KFUMs förbundetidning i april 1910 omnämner han för första gången scoutrörelsen. Den svenska scoutrörelsen, liksom den internationella, riktade sig från början enbart mot pojkar. Två år senare introduceras flickscouting i Sverige.

Det första scoutförbundet i Sverige grundades 1911 för pojkar, och 1913 en motsvarande för flickor. Vid den här tiden var nykterhets- och väckelserörelser stora i Sverige, det var därför ett rätt naturligt att dessa redan existerande ungdomsrörelserna, som till exempel Nykterhetsrörelsen och KFUK/KFUM, tog upp scouting som en naturlig del i sina program. Många nya organisationer bildades även som svar på scoutingens ökande popularitet. Mellan 1959 och 1961 gick en våg av sammanslagningar mellan könsgränserna över scoutsverige med resultatet att fem förbund, som idag bildar Svenska Scoutrådet, bildades.

Scouting fick ett bra fotfäste i Sverige 1909 tack vare Ebbe Lieberath och 1912 grundades Sveriges scoutförbund. Emmy Grén-Broberg blev 1913 den första ledaren för Sveriges Flickors Scoutförbund. Dessa två förbund gick 1961 samman till en ny gemensam organisation, Svenska Scoutförbundet.

Det fanns tidigt ett gemensamt samarbetsorgan för pojk- respektive flickscouting i Sverige. När flick- och pojkscouting helt hade gått samman 1968 skapades Svenska Scoutunionen, som 1982 bytte namn till Svenska Scoutrådet. Svenska scouting har varit ansluten till världsorganisationerna WOSM och WAGGGS sedan 1922.[2]

Svenska Scoutförbundet

Se även Sveriges scoutförbund och Sveriges Flickors Scoutförbund.

Svenska Scoutförbundet (SSF) har sin upprinnelse i den verksamhet som Ebbe Lieberath startade i Göteborg 1909. SSF bildades 1960 då Sveriges scoutförbund och Sveriges Flickors Scoutförbund gick samman till ett köns gemensamt scoutförbund. SSF är idag det största scoutförbundet i Sverige.

Organisation

Svenska Scoutrådet

Svenska Scoutrådet (SSR) är en samarbetsorganisation för de fem svenska scoutförbunden. Via SSR är scoutförbunden anslutna till de två världsscoutorganisationerna WAGGGS och WOSM. Det är SSR som är svensk scoutings ansikte utåt i världen, då WAGGGS och WOSM enbart erkänner en scoutorganisation per land. SSRs nuvarande generalsekreterare är Johan Strid.

Scoutdistrikt

Scoutdistrikt sträcker sig över ett område med ett antal scoutkårer. Inom ett scoutdistrikt samarbetar kårerna bland annat med ledarutbildning, scoutläger och andra kurser och arrangemang. Varje scoutkår måste ingå i ett scoutdistrikt. Scoutdistriktet leds inom vissa scoutförbund av en styrelse som väljs på den årliga distriktsstämman. Dit har varje scoutkår rätt att skicka ett antal delegater, antalet bestäms av hur stor scoutkåren är i antal medlemmar. På distriktsstämman beslutas vad som ska hända i distriktet fram till nästa distriktsstämman. På stämman väljer man också ett antal personer som ska representera distriktet på förbundsstämman. Alla scoutdistrikt är knutna till ett av de fem scoutförbunden. Distriktsnivån är också den lägsta nivån inom scouting med anställda, scoutkonsulenter.

Scoutkår

En lokal förening som bedriver scoutverksamhet brukar kallas en scoutkår. Kåren består vanligtvis av tre till fem åldersgrupper, vilka brukar kallas avdelningar. Inom varje avdelning finns sedan en eller flera patruller vilka brukar bestå av fem till åtta scouter. Beroende på ålder har patrullerna ganska stor frihet att själva utforma sina aktiviteter (programmet) efter sina egna intressen inom ramen för scoutmetoden. I Sverige är det normalt att pojkar och flickor är blandade på alla nivåer, medan det internationellt fortfarande är vanligt att man skiljer på pojkar och flickor antingen på patrull-, avdelnings- eller kårnivå. Vissa länder har även olika scoutförbund för pojkar och flickor.

Scoutpatrull

Scoutpatrull är som en grupp av ungdomar/barn. De är för det mesta i ungefär samma ålder. De samlas någon gång i veckan och gör saker tillsammans med sin ledare. Fast egentligen är en patrull ett par barn, det kan vara från 3-8 personer patrull.

Scoutlagen

De fem scoutförbunden i Svenska Scoutrådet har en gemensam scoutlag.

- En scout söker sin tro och respekterar andras
- En scout är ärlig och pålitlig
- En scout är vänlig och hjälpsam

- En scout visar hänsyn och är en god kamrat
- En scout möter svårigheter med gott humör
- En scout lär känna och vårdar naturen
- En scout känner ansvar för sig själv och andra
- Den gamla scoutlagen
- En scouts heder är att man kan lita på honom.
- En scout är trofast mot konungen, sitt land, sina scoutledare, föräldrar, arbetsgivare och underordnade.
- En scouts plikt är att vara till nytta och att hjälpa andra.
- En scout är vänlig mot alla och en god kamrat till varje annan scout, vilket land, samhällsklass eller trosbekännelse denne än må tillhöra.
- En scout är hövisk.
- En scout är djurvän.
- En scout lyder sina föräldrar, sin patrulledare eller scoutledare utan att göra några invändningar.
- En scout ler och visslar under alla svårigheter.
- En scout är sparsam.
- En scout är ren i tanke, ord och gärning.

Scoutlöfte

Jag lovar att efter bästa förmåga följa scoutlagen

Valspråk och lösen

-Var redo! - Alltid redo!

Scouthälsning

Scouthälsning görs genom att höger hands lillfinger böjs ned och tummen läggs över dess nagel. De övriga fingrarna hålls sträckta och ihop. Handen hålls mot pannan så att en naturlig vinkel bildas. De tre uppåtriktade fingrarna symboliserar tro, hjälpsamhet och att följa scoutlagen. Ringen, bildad av tummen och lillfingret, symboliserar kamratkretsen runt jorden. Det kan också betyda att den starke beskyddar den svage.

Scouthälsning används:

- när flaggan, vår egen eller något annat lands, hissas eller halas, under tiden då flaggan är fri, dvs ingen rör flaggan och den ännu inte är i topp,
- när man ger uppmaningen "Var redo",
- när man på uppmaningen "Var redo" svarar "Alltid redo".

Scouttecken, som utförs som scouthälsning fast med höger hand i axelhöjd och de tre fingrarna rakt upp, görs enligt internationell praxis vid scoutlöftets avläggande.

Scoutdräkten i de svenska förbunden

De fem scoutförbunden har sedan sommaren 2007 en gemensam scoutdräkt i en blågrön nyans (petroleumblå). Varje scoutförbund bestämmer dock själv över märkaordning och förbundshalsduk. Många kårer och arrangemang har egna halsdukar.

Nya scoutdräkten

Skjortan i den nya dräktordningen.

Genom Svenska Scoutrådet gjordes under 2007 en helt ny gemensam dräktordning för de fem förbunden. Ett första förslag med en ljus gråblå skjorta gjordes våren 2006, men detta blev nedröstat av de flesta förbunden under hösten.

I maj 2007 godkändes de nya ritningarna, denna gången en majolicablå modell som alla förbund är överens om. Kollektionen består av såväl pikétröjor (bild), lång-/kortärmade skjortor (bild) och t-shirts (bild). De nya plaggen är dock inte likvärdiga, vilket innebär att klädkoden som regel alltid är skjorta, så länge inget annat anges på inbjudan. Pikétröjan och t-shirten är perfekta plagg att använda privat då skjortan kanske inte alltid passar som klädsel på en arbetsplats eller i skolan. Detta ger möjligheten att kunna visa att man är scout, utan att ha skjortan på sig utanför verksamheten.

I juni 2007, lagom till Jilingjamborii, trädde den nya dräktordningen i kraft (mer info: [1])

I början av 2000-talet gavs kläddesignern Claes Bondelid uppdraget att göra en klädkollektion för scouterna. Kläderna var inte tänkta som ett substitut för scoutdräkten, utan mer en "kul grej", ett lite tuffare och modernare profilplagg framtaget av en riktig designer. Bondelid gjorde både t-shirtar och hoodtröjor, och framförallt den sistnämnda sålde slut väldigt fort och fick släppas i nya färger och varianter under flera säsonger. Alla tröjor hade "Scout Sweden" eller "Be Prepared" tryckt eller broderat någonstans, ofta tillsammans med scouternas logotyp.

Äldre scoutdräkten

Den tidigare gröna SMU-skjortan tillsammans med SMUs tegelröda halsduk
SSF: Mellanblå skjorta, gul halsduk med blå rand längs kanten.

NSF: Mellanblå skjorta, mörkblå halsduk.

KFUK-KFUM: Mellanblå skjorta, vit halsduk.

Sjundedags adventistsamfundets scouter (sektion inom KFUK-KFUMs Scoutförbund): Kakifärgad skjorta, mörkblå (minior) eller gul (scout) halsduk.

SMU: Grön skjorta, tegelröd halsduk.

FA: Mellanblå skjorta, röd halsduk med blågul kant.

Scouttidningar

Redo

Redo var fram till 2006 den enda officiella, och den största scouttidningen i Sverige. Alla medlemmar av Svenska Scoutrådet fick tidningen som en del av respektive scoutförbunds medlemsavgift. Nummer 6 -06 var det sista att ges ut innan tidningen tillslut lades ner till förmån för Scouten och Scoutmagasinet.[7]

Scouten

Scouten är den mindre av de två scouttidningarna i Sverige, den har cirka 25 000 prenumeranter och riktar sig mot scouter upp till 13 år.[7] Scouten ges ut 4 gånger om året och finansieras till skillnad mot Redo av sina prenumeranter, även om Svenska Scoutrådet till viss del bidrar ekonomiskt.

Scoutmagasinet

Scoutmagasinet riktar sig mot scouter över 13 år. Det är den största scouttidningen i Sverige med cirka en tredjedel av Svenska Scoutrådets medlemmar som prenumeranter, det vill säga cirka 35 000 ungdomar.[7] Scoutmagasinet är även planerat att fungera som en plattform för spridning av information från Svenska Scoutrådet.

Större scoutläger i Sverige

1938: Den 31 juli höll Svenska scoutunionen (nuvarande SSR) sitt läger på Tullgarn, invigt av prins Gustaf Adolf. Lägret samlade drygt 6 000 deltagare från Sverige samt representanter från ytterligare 15 nationer.

1946: Gränsö. Cirka 8 000 deltagare varav 700 utländska från 11 nationer.

1993: Natura 93, läger med internationella deltagare utanför Karlsborg i Västergötland.

2001: Sveriges första nationella jamboree, Scout 2001, hölls i Rinkaby utanför Kristianstad i Skåne. Det var ett gemensamt läger för alla de 5 förbunden och deltagarantalet var omkring 26 500 scouter.

2005: KFUK-KFUMs scoutförbunds förbundsläger Skogsröj på Lysestrand lägerområde, Bohuslän.

2007: Sveriges största scoutläger under 2007 hette Jiingijamborii och hölls i Rinkaby utanför Kristianstad i Skåne. Det var ett gemensamt läger för alla förbunden och deltagarantalet låg kring 19 500 scouter, inklusive flera kårer från andra länder.

2008: Planeras gemensamt distriktsläger för tonårs- och seniorscouter från alla SMU-scouts sju distrikt i Tiveden.

2009: KFUK-KFUMs scoutförbunds förbundsläger Reforma 09 på Scoutcamp Ransberg, Värmland. Lägret blir det första där scouternas nya förbundsgemensamma program som lanseras samma år prövas i full skala.[2]

2011: Planeras 22:a världsjamboreen Simply Scouting i Sverige.

Källor

"History of scouting in Sweden". Svenska Scoutrådet. Läst 2007-10-12.

Den ursprungliga texten, eller delar av texten, till denna artikel kommer från Scouting

Händelser man minns - en krönika 1920-1969, fil dr Harald Schiller 1970
Scoutlagen på www.scout.se